

Paskaidrojuma raksts un Rīgas domes priekšsēdētāja ziņojums par Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada budžetu

Rīgas pilsētas ekonomiskā un sociālā situācija

Rīgas pilsētas ekonomiku 2020. gadā būtiski ietekmēja Covid-19 krīze un pasākumi tās ierobežošanai, samazinot ekonomisko aktivitāti vairākās pilsētai nozīmīgās tautsaimniecības jomās. Iekšzemes kopprodukts 2020. gada 9 mēnešos pret attiecīgo iepriekšējā gada periodu valstī kopumā salīdzināmajās cenās samazinājās par 4,3%, bet izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu jomā kritums bija par 34,9%, mākslas, izklaides un atpūtas jomā – 26,1%, transporta un uzglabāšanas jomā – 15%.

Covid-19 krīze būtiski ietekmēja pilsētas tūrisma sektoru, apkalpoto personu skaitam tūrisma mītnēs gada pirmajos trīs ceturkšņos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu samazinoties par 57%, nakšņojumu skaitam – par 54%. Lidostā “Rīga” 2020. gada 11 mēnešos apkalpoto pasažieru kopskaits bija 2 miljoni – par 72,9 % mazāk nekā šajā laika periodā pirms gada.

Valsts īstenotie ekonomikas atbalsta pasākumi mazināja krīzes negatīvo ietekmi uz darba samaksu, iedzīvotāju ienākumiem un nodarbinātību. Vidējās darba samaksas līmenis 2020. gada 9 mēnešos Rīgas pilsētā strādājošajiem bija par 5% augstāks nekā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. Šis pieaugums bija nedaudz mazāks nekā iepriekšējos 3 gados vidēji, kad tas bija 7%–8% pret iepriekšējo gadu. Darba samaksas dinamika ir būtiskākais ekonomikas rādītājs, kas vistiešākā veidā ietekmē pašvaldības ieņēmumu bāzi, jo Rīgas pilsētas pašvaldība vairāk nekā 60% no sava budžeta ieņēmumiem saņem no iedzīvotāju ienākuma nodokļa, darba samaksai veidojot ap 80% no šī nodokļa bāzes. Saskaņā ar Finanšu ministrijas prognozēm arī 2021. gadā Latvijas tautsaimniecībā paredzams vidējās darba samaksas pieaugums par 3%.

Rīgas pilsētā 2020. gada 3. ceturksnī bija 485,7 tūkstoši aizņemto darba vietu, par 7 tūkstošiem mazāk nekā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. Bezdarbnieku skaits Covid-19 krīzes ietekmē Rīgas pilsētā palielinājās no 12,7 tūkstošiem gada sākumā līdz 21,8 tūkstošiem jūnija beigās, taču gada otrajā pusgadā tas samazinājās līdz 18 tūkstošiem (6,7% no ekonomiski aktīvajiem pilsētas iedzīvotājiem). Turpmākā bezdarba dinamika būs atkarīga no Covid-19 krīzes tālākās attīstības. Finanšu ministrija 2021. gadam prognozē nelielu nodarbinātības palielinājumu par 0,6% pēc 4,4% samazinājuma 2020. gadā.

Patēriņa cenu jomā 2020. gada otrajā pusē vairākus mēnešus bija vērojama deflācija, samazinājās arī būvniecības izmaksu pieaugums – no 2,8% janvārī līdz 0,3% novembrī. Tas liecina, ka inflācijas ietekme uz pašvaldības budžeta izdevumu daļu mazinās. Finanšu ministrija 2021. gadam prognozē nelielu patēriņa cenu pieaugumu par 1,2%.

Neskatoties uz Covid-19 krīzi un kopējo ekonomiskās aktivitātes samazināšanos, vidējā mēneša neto darba samaksa Rīgas pilsētā 2020. gada 3. ceturksnī vidēji bija par 5,8% (par 51 euro) augstāka nekā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā, sasniedzot 934 euro. Izmaksāto vecuma pensiju vidējais apmērs 2020. gada 3. ceturksnī bija par 8,4% augstāks nekā pirms gada.

Negatīva tendence bija vērojama arī jaunu dzīvokļu celtniecībā Rīgas pilsētā, ekspluatācijā nodoto jaunu dzīvokļu platībai 2020. gada 9 mēnešos samazinoties par 33% salīdzinājumā ar 2019. gada attiecīgo periodu.

Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem Rīgas pilsētā reģistrēto iedzīvotāju skaits 2020. gada 1. jūlijā bija 688,6 tūkstoši cilvēku – par 0,6% mazāk nekā gada sākumā.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada budžeta sagatavošana

Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada budžets izstrādāts, ievērojot likumā “Par pašvaldību budžetiem”, likumā “Par pašvaldībām”, Likumā par budžetu un finanšu vadību, likumā “Par valsts budžetu 2021. gadam”, kā arī nodokļu likumos, Ministru kabineta noteikumos un citos normatīvajos aktos noteiktās prasības.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžets sastāv no pamatbudžeta, ziedojumiem un dāvinājumiem. Ziedojumu un dāvinājumu ieņēmumus veido fizisko un juridisko personu maksājumi.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada budžeta projekta izdevumu noteikšanas pamatprincipos tika noteikts, ka budžeta izdevumi 2021. gada pamatbudžetā tiek plānoti, nepārsniedzot Rīgas domes 2020. gada 9. aprīļa saistošajos noteikumos Nr. 11 “Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2020. gada budžetu” paredzētos izdevumus, ar atbilstošām korekcijām izdevumu pārrēķinam pilnam gadam, un izslēdzot iepriekšēja gada naudas līdzekļu atlikumus un vienreizējos pakalpojumus, un kapitālos izdevumus ar konkrētu mērķi 2020. gadam. Rīgas domes Budžeta komisija 2020. gada 23. oktobrī lēma pārskatīt bāzes izdevumus par kopējo summu 19,9 miljoni *euro*, ņemot vērā likumā “Par valsts budžetu 2021. gadam” noteikto iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu sadalījumu starp valsts budžetu un pašvaldību budžetiem – pašvaldību budžetiem 75% apmērā un valsts budžetam 25% apmērā, kā arī minimālās darba algas palielināšanu līdz 500 *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada budžeta priekšlikumus Rīgas domes Budžeta komisija izskatīja 2021. gada 8. janvārī un nosūtīja izskatīšanai Rīgas domes Finanšu un administrācijas lietu komitejai ar kopējo ieņēmumu apjomu 916 639 885 *euro* un kopējo izdevumu apjomu 1 040 853 999 *euro*.

Rīgas domes 2021. gada 27. janvāra sēdē tika akceptēti atsevišķi deputātu priekšlikumi un precizētais kopējais izdevumu apjoms 1 040 953 999 *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada budžeta ieņēmumu prognoze

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumus Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā 2021. gadā būtiski ietekmēs valstī īstenotie pasākumi nodokļu politikas jomā.

Lielākā ietekme uz pašvaldības IIN dinamiku būs pašvaldību budžetu īpatsvara samazinājumam no 80% līdz 75% IIN pārdalē, kā noteikts likumā “Par valsts budžetu 2021. gadam”. Rīgas pilsētas pašvaldības potenciālie ieņēmumi tādējādi samazināsies par apmēram 29 miljoniem *euro*.

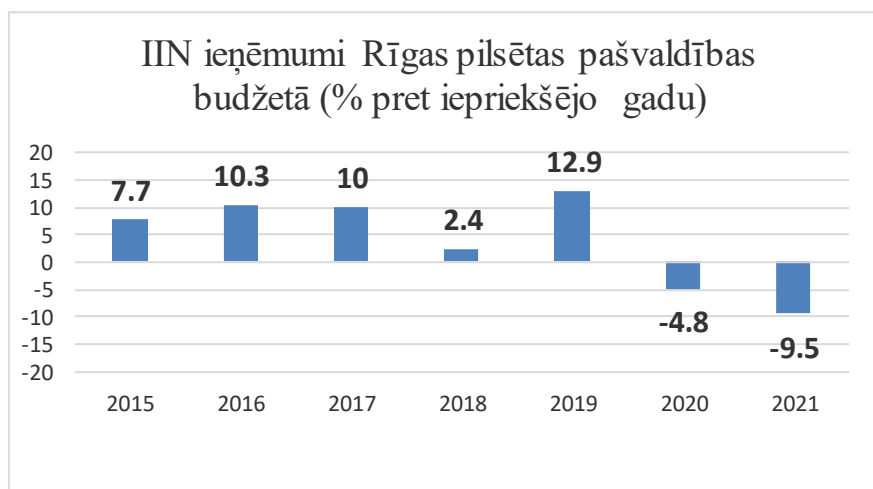
Pašvaldības IIN ieņēmumu bāzi samazinās arī diferencētā neapliekamā minimuma ienākumu sliekšņa palielināšana līdz 1800 *euro*, kā arī neapliekamā minimuma sliekšņa pieaugums pensionāriem no 300 *euro* līdz 330 *euro*, savukārt šī nodokļa bāzi palielinās mēneša minimālās algas pieaugums no 430 *euro* līdz 500 *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldības īpatsvara samazinājums IIN sadalē starp pašvaldībām no 42,57% līdz 41,96% attiecīgi samazinās Rīgas pilsētas pašvaldības IIN nodokļa ieņēmumus par 8 miljoniem *euro*.

Saskaņā ar Finanšu ministrijas prognozēm, kas nosaka valsts budžeta likumā prognozēto IIN ieņēmumu apjomu pašvaldībām, Rīgas pilsētas pašvaldības IIN ieņēmumi 2021. gadā sasniegs 559,4 miljonus *euro* (par 39,5 miljoniem *euro* jeb 6,6% mazāk nekā 2020. gada plānā). Salīdzinājumā ar 2020. gada faktiskajiem IIN ieņēmumiem 2021. gadā plānotie IIN ieņēmumi ir par 58,4 miljoniem *euro* (par 9,5%) mazāki, t.i., apmēram 2017. gada ieņēmumu līmenī.

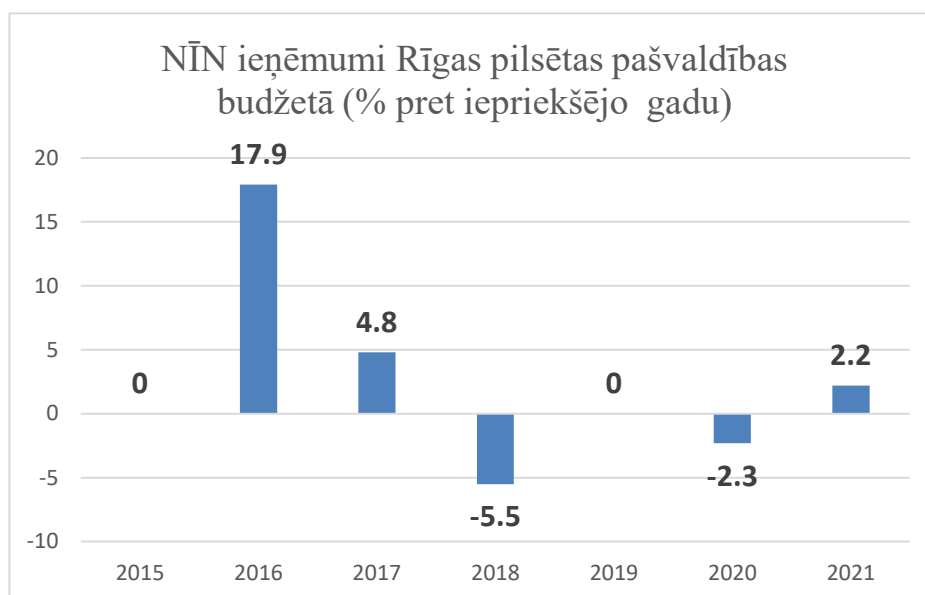
Valsts budžeta speciālā dotācija IIN ieņēmumu samazinājuma kompensācijai 2021. gadā tiks pilnībā ieskaitīta Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā (PFIF), tādējādi Rīgas pilsētas pašvaldības iemaksa šajā fondā 2021. gadā tiek plānota par 21,8 miljoniem *euro* mazāka nekā 2020. gadā.

Tāpat kā iepriekšējos gados, arī 2021. gadā pašvaldībām tiek garantēti IIN ieņēmumi no plānotās prognozes, ievērojot šādu sadalījumu pa ceturkšņiem: I ceturksnī – 22%, II ceturksnī – 24%, III ceturksnī – 26%, IV ceturksnī – 28%.

Kopš 2018. gada vērojama nekustamā īpašuma nodokļa (NĪN) ieņēmumu apjoma stabilizācija 110 miljonu *euro* apmērā.

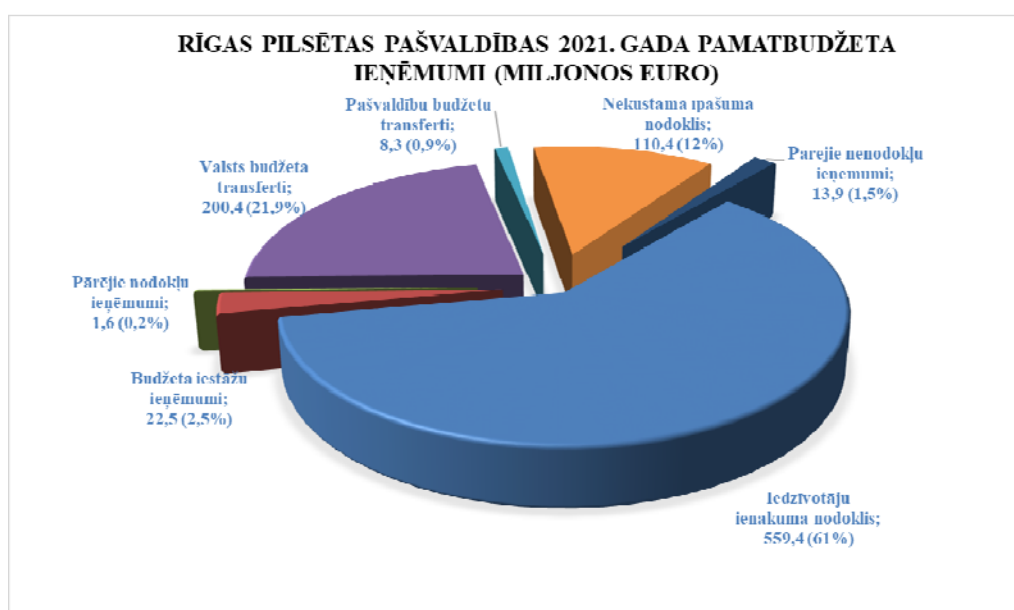
Nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumi Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada budžetā tiek plānoti 110,4 miljonu *euro* apjomā, kas atbilst iepriekšējos gados plānotajam līmenim. Rīgas pilsētas pašvaldības 2020. gada budžeta grozījumos plānotie NĪN ieņēmumi tika samazināti par 3,9 miljoniem *euro* atbilstoši nodokļu maksātāju iesniegumiem par maksāšanas termiņa pagarināšanu, pamatojoties uz normatīvajiem aktiem, lai sniegtu atbalstu Covid-19 krīzes skartajiem darba devējiem. NĪN ieņēmumu izpilde 2020. gadā pārsniedza plānoto par 1,5 miljoniem *euro*.

Azartspēļu nodokļa ieņēmumi 2021. gadā tiek plānoti 1,25 miljonu *euro* apmērā – 2020. gadā plānotajā līmenī. Iepriekšējā gadā nodokļa ieņēmumus būtiski ietekmēja šī nodokļa ieņēmumu sadalījuma maiņa starp valsts budžetu un pašvaldību budžetiem, paredzot nodokļa ieņēmumus 95% apmērā ieskaitīt valsts pamatbudžetā, bet 5% apmērā ieskaitīt tās pašvaldības budžetā, kuras teritorijā organizētas azartspēles. Iepriekš sadalījums bija 75% valsts budžetā un 25% attiecīgās pašvaldības budžetā.

Azartspēļu nodokļa iekasēšanas kārtībā izmaiņas 2021. gadā nav paredzētas, taču nodokļa ieņēmumi būs atkarīgi no Covid-19 krīzes ierobežojošo pasākumu ietekmes uz šīs jomas darbības apstākļiem.

Dabas resursu nodokļa ieņēmumi Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā 2021. gadā tiek plānoti 374 tūkstošu *euro* apjomā, t.i., 2020. gada faktiskās izpildes līmenī. Iepriekšējā gadā būtiski palielinājās tieši valsts budžetā ieskaitāmo nodokļu ieņēmumu īpatsvars vairākās šī nodokļa apliekamo objektu kategorijās.

Kopējie nodokļu ieņēmumi Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā 2021. gadā tiek plānoti 671,4 miljonu *euro* apmērā, par 55,9 miljoniem *euro* mazāk nekā 2020. gada faktiskie ieņēmumi. Rīgas pilsētas pašvaldības iemaksas Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā 2021. gadā samazinās par 21,8 miljoniem *euro*, valstij novirzot speciālo dotāciju IIN ieņēmumu samazinājuma kompensācijai šajā fondā, tātad Rīgas pilsētas pašvaldībai pieejamie ieņēmumu resursi 2021. gadā samazināsies par 35,8 miljoniem *euro*.

Nenodokļu un budžeta iestāžu ieņēmumu apjoms Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā 2021. gadā tiek plānots 36,5 miljonu *euro* apjomā, no tiem ieņēmumi no privatizācijas un atsavināšanas plānoti iepriekšējā gada līmenī – 5,2 miljoni *euro*.

Mērķdotācijas apjomu no valsts budžeta 2021. gadā un turpmākajos gados ietekmēs lēmumi par Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu atmaksu, kas pašvaldības budžetā tiek ieskaitītas minētajā ieņēmumu postenī.

Lielāko mērķdotāciju apjomu Rīgas pilsētas pašvaldībā saņem izglītības nozare, kur, lai arī regulāri tiek diskutēts par labāko budžeta sadalījumu skolām, nav plānotas būtiskas izmaiņas kopējā finansējuma apjomā. Plānotais valsts budžeta līdzfinansējums par valsts apmaksātiem pasažieru pārvadājumiem 2021. gadā paliek nemainīgs – 8,2 miljoni *euro*.

Kopējais mērķdotāciju un dotāciju apjoms 2021. gadā tiek plānots 200,4 miljonu *euro* apjomā, no tiem Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu realizācijai 44,3 miljoni *euro*, balstoties uz projektu realizētāju iesniegtajiem naudas plūsmas plāniem un laika grafikiem.

Valsts budžeta transfertu apmērs 2021. gadā plānots, ņemot vērā valsts budžetā paredzēto finansējumu, spēkā esošos normatīvos aktus (Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 942 “Kārtība, kādā piešķir un finansē asistenta pakalpojumu pašvaldībā, augstskolā un koledžā”, Ministru kabineta 2015. gada 17. novembra noteikumi Nr. 649 “Kārtība, kādā pašvaldībām aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”, Ministru kabineta 2008. gada 11. marta noteikumi Nr. 173 “Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība”, Ministru kabineta 2020. gada 10. decembra noteikumi Nr. 750 “Kārtība, kādā 2021. gadā pašvaldībām piešķir valsts budžeta dotāciju par personām, kuras ilgstošas sociālās aprūpes iestādēs ievietotas līdz 1998. gada 1. janvārim”) un likumā “Par valsts budžetu 2021. gadam” noteikto, noslēgtos līgumus par Eiropas Savienības fondu apguvi.

Detalizēts mērķdotāciju apjoms norādīts saistošo noteikumu 5. pielikumā “Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada valsts budžeta transferti”.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta prioritātes

Rīgas domes Budžeta komisija 2020. gada 23. oktobra sēdē apstiprināja budžeta izdevumu prioritāros virzienus 2021. gadā:

- sociālā drošība un sociālo pakalpojumu pieejamība;
- pirmsskolas izglītības pieejamība;
- iesākto infrastruktūras projektu pabeigšana un jaunu projektēšana.

Par Rīgas pilsētas pašvaldības izdevumu sadalījumu nozarēm

Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumi tiek novirzīti pašvaldības funkciju izpildes nodrošināšanai – izdevumiem no budžeta finansētu institūciju, t.sk. pašvaldības izglītības, kultūras, sporta iestāžu, departamentu, sociālo dienestu uzturēšanai, pilsētas pasākumu finansēšanai, pilsētas infrastruktūras uzturēšanai, samaksai par pakalpojumiem pilsētas vajadzībām, t.sk. pašvaldības funkciju izpildei sociālajā un izglītības jomā, sabiedriskajām organizācijām un privātajam sektoram, pabalstiem maznodrošinātajiem iedzīvotājiem, investīciju finansēšanai, līdzfinansējumam Eiropas Savienības fondu projektu apguvei, kā arī dotācijām pašvaldības sabiedriskajam transportam un citiem izdevumiem, kas paredzēti attiecīgajās pamatbudžeta programmās Rīgas domes saistošo noteikumu “Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada budžetu” 3. pielikumā.

Izmaiņas Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā, valstij novirzot speciālo dotāciju IIN ieņēmumu samazinājuma kompensācijai šajā fondā, ir būtiski mainījušas gan fonda līdzekļu apjomu, gan arī Rīgas pilsētas pašvaldības iemaksas Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā. Rīgas pilsētas pašvaldības plānotās iemaksas minētajā fondā 2021. gadā – 42,5 miljoni *euro* (7,6% no plānotajiem IIN ieņēmumiem), kas ir salīdzinoši mazs apjoms, salīdzinot ar maksimāli lielāko Rīgas pilsētas pašvaldības iemaksu apjomu – 96,7 miljoniem *euro* 2019. gadā (14,9% no IIN ieņēmumiem). Pašvaldības iemaksu samazinājums minētajā fondā palielina pašvaldībai pieejamo finanšu resursu apjomu, daļēji kompensējot potenciālo IIN ieņēmumu samazinājumu nodokļu politikas pasākumu dēļ. Izdevumi atbilstoši klasifikācijai plānoti sadaļā “Vispārējie valdības dienesti”.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada budžets veidots pēc programmu principa (*euro*, veselos skaitļos), paredzot finansējumu attiecīgu budžeta programmu realizācijai. Budžeta programma ir savstarpēji saistītu, uz kopīgu mērķi orientētu pasākumu vai pakalpojumu kopums, kurš tiek plānots, izpildīts, uzskaitīts un kontrolēts no budžeta finansētās institūcijas saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību un par kuru izpildi atbild budžeta izpildītāji.

Rīgas domes saistošo noteikumu “Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada budžetu” 2. pielikumā ir izdevumu sadalījums atbilstoši nozarēm. Nozaru sadalījums veidots saskaņā ar normatīvajiem aktiem par budžeta izdevumu klasifikāciju.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta programmu 01.27.00. “Investīciju programmas realizācija”, 01.39.00. “Līdzfinansējums Eiropas Savienības fondiem un citiem projektiem”, 01.04.00. “Rīgas pilsētas infrastruktūras fonds”, kā arī 03.01.00. “Rīgas domes Īpašuma departamenta darbības un nekustamā īpašuma izmantošanas procesu nodrošinājums” izdevumi ir sadalīti un attiecināti uz vairākām nozarēm.

Pašvaldības budžeta programma 01.19.00. “Izdevumi neparedzētiem gadījumiem (Rīgas domes rezerves fonds)” 10,8 miljonu *euro* apmērā iekļauta sadaļā “Vispārējie valdības dienesti”, bet pēc lēmuma par līdzekļu piešķiršanu tie tiek novirzīti atbilstoši nozarei, kur izdevumi veidojušies. Programmas ietvaros paredzēti līdzekļi Rīgas pilsētas pašvaldības līdzfinansējumam – Rīgas filmu fondam 0,8 miljoni *euro*.

Sociālā aizsardzība, lai gan ir bijusi nemainīga pēdējo gadu prioritāte, tomēr ir saskārusies ar būtiskām problēmām pieejamo pakalpojumu nodrošināšanā rīdziniekiem, ko vēl vairāk saasina pilsētas iedzīvotāju novecošanās, Covid-19 izplatība un algu pieaugums ārpakalpojumu sektorā.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada pamatbudžeta programmās paredzēti izdevumi 112,3 miljoni *euro* (10,8%) no kopējiem pamatbudžeta izdevumiem. Novērojot pašvaldības izdevumu dinamiku, jāsecina, ka vairāk nekā 10% no kopējiem pašvaldības izdevumiem sociālajai aizsardzībai tika piešķirti tikai 2015. un 2016. gadā.

Sociālajiem pabalstiem Rīgas pilsētas iedzīvotājiem 2021. gada budžetā paredzēts finansējums 12,8 miljoni *euro* programmā 18.02.00. “Sociālie pabalsti Rīgas pilsētas iedzīvotājiem”.

Kopējais finansējums, kas paredzēts aprūpes mājās pakalpojumam 2021. gadā ir jau 22,3 miljoni *euro*, kas ir par 5,3 miljoniem *euro* vairāk nekā 2020. gadā, lai nodrošinātu pieaugošo pakalpojuma saņēmēju skaitu un uzlabotu sniedzamā pakalpojuma kvalitāti.

Vislielākais izdevumu apjoms 2021. gada pamatbudžetā kā katru gadu plānots izglītības nozarei – izglītības iestāžu uzturēšanas un ar izglītību saistīto pasākumu finansēšanas programmām. Izdevumi izglītībai ir Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta padotībā esošo izglītības iestāžu izdevumi, izdevumi izglītības pasākumiem, kā arī bērnu mūzikas un mākslas skolu izdevumi, Rīgas domes Īpašuma departamenta izdevumi izglītības iestāžu remontdarbiem, uzturēšanai, investīciju programmai.

Izglītības nozarei paredzētais izdevumu apjoms 2021. gadā pirmoreiz pārsniedz 400 miljonus *euro* un ir 404 miljoni *euro*, kas ir 38,8% no pamatbudžeta programmām paredzētā kopējā izdevumu apjoma.

Rīgas pilsētas pašvaldība nodrošina visas pamatfunkcijas, kā arī papildu brīvprātīgās funkcijas – atalgojums no pašvaldības budžeta finansēto izglītības iestāžu pedagoģiskajiem darbiniekiem pirmsskolas izglītības iestādēs ir noteikts lielāks par normatīvajos aktos noteikto minimālo likmi. Atbilstoši Ministru kabineta 2018. gada 15. janvāra rīkojumā Nr. 17 “Par pedagogu darba samaksas

Pašvaldības budžetā ekonomiskās darbības nozarei 2021. gadā kopējie izdevumi plānoti 247,5 miljoni *euro*. Saskaņā ar budžeta klasifikāciju plānoti izdevumi satiksmes infrastruktūras, sabiedriskā transporta programmu realizācijai, ielu uzturēšanai, Rīgas pilsētas būvvaldei, Rīgas pašvaldības aģentūrai “Rīgas pilsētas arhitekta birojs”, tūrisma nozares programmām, zemes, uz kuras atrodas pašvaldības institūcijas, atpirkšanai un nekustamā īpašuma iegādei pašvaldības izpildinstitūciju vajadzībām.

Nozarei finansējums tiek paredzēts arī no valsts budžeta transfertiem – mērķdotācija pašvaldības autoceļiem un ielām plānota 11,5 miljonu *euro* apmērā un sabiedriskā transporta pakalpojumiem 8,2 miljoni *euro*, kā arī finansējums Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu realizācijai 24,5 miljoni *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada budžetā finansējuma apjoms dotācijai pilsētas sabiedriskajam transportam pakalpojuma nodrošināšanai paredzēts 119,1 miljons *euro*. Valsts budžeta mērķdotācija pasažieru regulārajiem pārvadājumiem budžetā plānota 8,2 miljoni *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada pamatbudžetā satiksmes un ekonomiskās darbības infrastruktūras objektu finansējums no līdzfinansējuma Eiropas Savienības fondu projektiem kopā ir 56,5 miljoni *euro* un pilsētas investīciju programmā 6,3 miljoni *euro*.

Vides aizsardzības nozarei plānots finansējums 11,5 miljoni *euro* jeb 1,1% no kopējiem izdevumiem pilsētas uzturēšanas programmu realizācijai, t.sk.: pilsētas apstādījumu uzturēšanai, meliorācijas sistēmu apsaimniekošanai, vides objektu uzturēšanai u.c.

Pašvaldības teritoriju un mājokļu apsaimniekošanas izdevumiem plānoti 52,4 miljoni *euro* jeb 5% no kopējiem izdevumiem. Finansējums paredzēts pašvaldības teritoriju un pilsētai piederošo dabas pamatņu sakopšanai, kapsētu teritoriju uzturēšanai, Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta, Rīgas pilsētas pašvaldības izpilddirekciju, Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas gaisma” izdevumiem un iekškvartālu sakārtošanai. Tiek turpināta 2019. gadā uzsāktā programma sabiedrības iesaistei pilsētvides sakārtošanā “Rīgas pilsētas apkaimju attīstības projektu īstenošanas programma”, un tai plānots finansējums 0,9 miljoni *euro*.

Pašvaldības izdevumi veselības nozarei paredzēti 6 miljonu *euro* apmērā. Veselības nozares izdevumus veido Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta programma “Departamenta padotībā esošo iestāžu darbinieku obligātās veselības pārbaudes un citi darba devēja izdevumi”, centralizētā programma “Rīgas pilsētas pašvaldības darbinieku veselības apdrošināšana” un pilsētas investīciju programma ar ieguldījumiem Rīgas 1. slimnīcā un Rīgas 2. slimnīcā.

Atpūtas un kultūras nozares programmām Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada budžetā plānots finansējums 39,3 miljoni *euro* jeb 3,8% no kopējiem izdevumiem, tajā skaitā ir plānots ieguldījums Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcijas B daļas 2. posmā.

Uz šo nozari attiecināmas Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta pārziņā esošās kultūras iestāžu un pasākumu programmas, kā arī departamenta pārziņā esošās sporta programmas un pasākumi, Rīgas domes Finanšu departamenta programmas – “Dotācija SIA “Rīgas Nacionālais zooloģiskais dārzs””, “Dotācija SIA “Rīgas meži””, Rīgas domes Īpašuma

departamenta programma “Līdzfinansējums kultūras pieminekļu saglabāšanai un dzīvojamo māju energoefektivitātes pasākumu veikšanai un atjaunošanai”, kā arī programma “Rīgas pašvaldības aģentūra “Rīgas pieminekļu aģentūra””.

Par atlīdzību Rīgas pilsētas pašvaldības struktūrvienībās

Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada budžetā atalgojuma palielinājumu ietekmējošie faktori ir grozījumi Ministru kabineta 2015. gada 24. novembra noteikumos Nr. 656 “Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu” par minimālās darba algas palielinājumu no 430 *euro* līdz 500 *euro* ar 2021. gada 1. janvāri un Rīgas domes Budžeta komisijas apstiprinātie budžeta izdevumu prioritārie virzieni 2021. gadā:

- minimālās algas palielinājuma ietekme uz Rīgas pilsētas pašvaldības budžetu 2021. gadā veido 4,5 miljonus *euro*;
- atalgojuma palielinājumam skolu tehniskajiem darbiniekiem, kuru atalgojums ir tuvu vai mazliet virs minimālās algas robežas, Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā paredzēti 3 miljoni *euro*;
- atalgojuma palielinājums pirmsskolas skolotāju palīgiem par 70 *euro*;
- sociālo darbinieku un sociālo aprūpētāju atalgojuma palielinājums par vidēji 70 *euro*. Sociālās aprūpes centros uzņemto klientu funkcionālo traucējumu pakāpe ir smaga vai vidēji smaga, kas prasa pastiprinātu uzmanību un izteiktu darbinieku piesaisti aprūpes procesa nodrošināšanā. Tas ievērojami ietekmē aprūpētāju darba apjomu, jo darbs kļūst izteikti smagāks un sarežģītāks, kā arī nepieciešama individuāla pieeja klientam. Papildus atalgojuma palielinājumam 2021. gada budžetā plānotas papildu darbinieku amata vietas – 24 aprūpētāju un 2,5 medicīnas māsu amata vienības Rīgas sociālās aprūpes centros.

Atbilstoši Ministru kabineta lēmumiem:

- pirmsskolas izglītības pedagogiem algas palielinājums par 40 *euro* mēnesī, pamatojoties uz Ministru kabineta 2018. gada 15. janvāra rīkojumu Nr. 17 “Par pedagogu darba samaksas pieauguma grafiku laikposmam no 2018. gada 1. septembra līdz 2022. gada 31. decembrim”. Rīgas pilsētas pašvaldībā no 2021. gada 1. septembra tiks nodrošināta pirmsskolas izglītības pedagoga darba samaksa 900 *euro* mēnesī par likmi darbam grupās ar modeli 2 pirmsskolas pedagogi un audzinātāja palīgs;
- sertificētiem ārstiem algas palielinājums, pamatojoties uz Ministru kabineta 2018. gada 18. decembra noteikumiem Nr. 851 “Noteikumi par zemāko mēnešalgu un speciālo piemaksu veselības aprūpes jomā nodarbinātajiem”.

Par plānotajām izmaiņām pašvaldības iestādēs un struktūrvienībās

Rīgas pilsētas pašvaldībā 2021. gadā ir ieplānotas vairākas reorganizācijas. Plānotās izmaiņas notiks 2021. gada laikā līdz pat septembrim, un tajās tiks iesaistītas vairākas iestādes – Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments, Rīgas pilsētas būvvalde, Rīgas pašvaldības aģentūra “Rīgas pilsētas arhitekta birojs”,

Rīgas domes Apmeklētāju pieņemšanas centrs, Rīgas pilsētas pašvaldības izpilddirekcijas, Rīgas domes Ārlietu pārvalde, nodibinājums “Rīgas Tūrisma attīstības birojs”. Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā izmaiņas tiks iestrādātas pēc reorganizācijas pabeigšanas.

Jāatzīmē, ka Rīgas pilsētas pašvaldība plāno palielināt kapacitāti Eiropas Atveseļošanas fonda projektu un ar projektu “Rail Baltica” saistīto infrastruktūras projektu realizācijai. Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentā plānots izveidot 2 jaunas projektu vadītāju amata vietas, kā arī izveidot Rīgas domē jaunu struktūrvienību – Publiskās infrastruktūras attīstības pārvaldi ar pieciem amatiem. Jaunās pārvaldes reglamentu un grozījumus pašvaldības nolikumā plānots izstrādāt un apstiprināt šī gada februārī, uzreiz pēc tam izsludinot konkursu uz jaunizveidotās pārvaldes vadītāja amatu, kuram būtu jāstrādā jau ar 2021. gada aprīli.

Par Rīgas pilsētas pašvaldības konsolidēto investīciju programmu

Rīgas pilsētas pašvaldības konsolidētā investīciju programma 2021. gadā plānota 43,5 miljonu *euro* apmērā. Atbilstoši noteiktajām prioritātēm 72,6% no investīciju programmas ir finansējums jaunu pirmsskolas izglītības iestāžu būvniecībai 11,2 miljoni *euro* (visu investīciju programmā iekļauto pirmsskolas izglītības iestāžu ēku būvniecību plānots pabeigt 2022. gadā), finansējums Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcijas B daļas 2. posma realizēšanai 14,4 miljoni *euro* un līdzekļi Brasas tilta pārbūvei 6 miljoni *euro* (tilta pārbūvi plānots pabeigt 2022. gadā).

Investīciju programmai iekškvartālu un piebraucamo ceļu infrastruktūras atjaunošanas programmai (01.14.00.) plānots finansējums 2 miljonu *euro* apmērā.

Par līdzfinansējumu Eiropas Savienības fondiem un citiem projektiem

Rīgas pilsētas pašvaldībā 2014.–2020. gada Eiropas Savienības fondu plānošanas perioda projektu realizācija līdz šim brīdim nav noritējusi atbilstoši labākajiem projektu vadības standartiem. Vairāku projektu uzsākšana ir atlikta gadu no gada, kas nozīmē, ka atsevišķu projektu realizācijai plānotais finansējums ir atspoguļots jau 2019. un 2020. gada Rīgas pilsētas pašvaldības budžetos.

2020. gada budžeta programmas izpilde, kas saistīta ar Eiropas Savienības projektu realizāciju, bija tikai 56,9% no plānotajiem 80,2 miljoniem *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā jaunu attīstības projektu finansēšanā budžeta programmai 01.39.00. “Līdzfinansējums Eiropas Savienības fondiem un citiem projektiem” plānots finansējums 101,8 miljoni *euro*, sasniedzot izvirzītos mērķus un iekļaujoties noteiktos laika termiņos.

Lielākais finansējuma apjoms paredzēts nozīmīgākiem satiksmes infrastruktūras objektiem – 56,5 miljoni *euro*, kas veido 55,6% no programmas izdevumiem. Nozīmīgākie satiksmes infrastruktūras projekti ir “Salu tilta kompleksa atjaunošana, pārbūve un izbūve, 2. kārtā”, “Satiksmes pārvads pār sliežu ceļiem dzelzceļa līnijā Rīga–Skulte ar pievedceļiem” un Austrumu maģistrāles posma Ieriķu iela–Vietalvas iela izbūve.

Jāuzsver, ka ir nodrošināts finansējums un pieņemti atbilstošie lēmumi, lai atjaunotos darbi uz Augusta Deglava tilta.

Izglītības nozarei paredzēts izlietot 18,1 miljonu *euro*, kas veido 17,8% no programmas izdevumiem. Izglītības nozare ir līdere pēc iesniegto projektu skaita, tomēr lielākā daļa projektu ir nelieli un saistīti ar mūžizglītības programmas “Comenius” realizāciju.

Projekts “Skanstes teritorijas revitalizācijas 1. kārtā” ir ieplānots budžetā ar finansējumu 9,9 miljoni *euro*.

Pašvaldības budžeta finansēšanas daļa

Likumā par budžetu un finanšu vadību noteikts, ka pašvaldību budžeti katram saimnieciskajam gadam ietver visus pašvaldību (pašvaldību institūciju) iekasētos vai saņemtus ieņēmumus un aizņēmumus, kurus pašvaldības apropriē pašvaldību mērķiem. Likuma “Par pašvaldību budžetiem” 11. pantā noteikts, ka pašvaldību budžetos ir ieņēmumu daļa, izdevumu daļa un finansēšanas daļa. Pašvaldības savus budžetus izstrādā atbilstoši budžeta ieņēmumu, izdevumu un finansēšanas klasifikācijai, kuru nosaka Ministru kabinets.

Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 875 “Noteikumi par budžeta finansēšanas klasifikāciju”, kā arī Valsts kases norādījumi (piemēram, 2014. gada 30. jūnija vēstule Nr. 8-5.19/782 “Par 2013. gada pārskatu”) nosaka finansēšanas sadalījumu.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2021. gada budžetā saskaņā ar visu iepriekšminēto normatīvo aktu un Valsts kases prasībām plānoti darījumi finansēšanas daļā:

- aizņēmumi, kas budžetā lietošanas ērtībai tiek iedalīti kā “Eiropas Savienības projektu līdzfinansēšana un priekšfinansēšana”, kā arī “Rīgas pilsētas pašvaldības investīciju programmas finansēšanai”;
- aizņēmumu atmaksa, kas tiek iedalīta pirmstermiņa atmaksā, noslēdzoties Eiropas Savienības projektu realizācijai un saņemot priekšfinansēšanā ieguldītos aizņēmuma līdzekļus, kā arī pārējo aizņēmumu pamatsummu saistību atmaksā;
- finanšu līzings, kur iekļauti maksājumi SIA “Rīgas pilsētņēmnieks”.

Budžeta finansēšanas daļa, līdzīgi kā budžeta ieņēmumu vai izdevumu daļa, var tikt mainīta, izdarot kārtējos grozījumus Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā.

Par pašvaldības īstenoto finanšu resursu vadību

Rīgas pilsētas pašvaldības budžets tiek plānots, paredzot, ka Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ieņēmumi pārsniedz pilsētas budžeta uzturēšanas izdevumus.

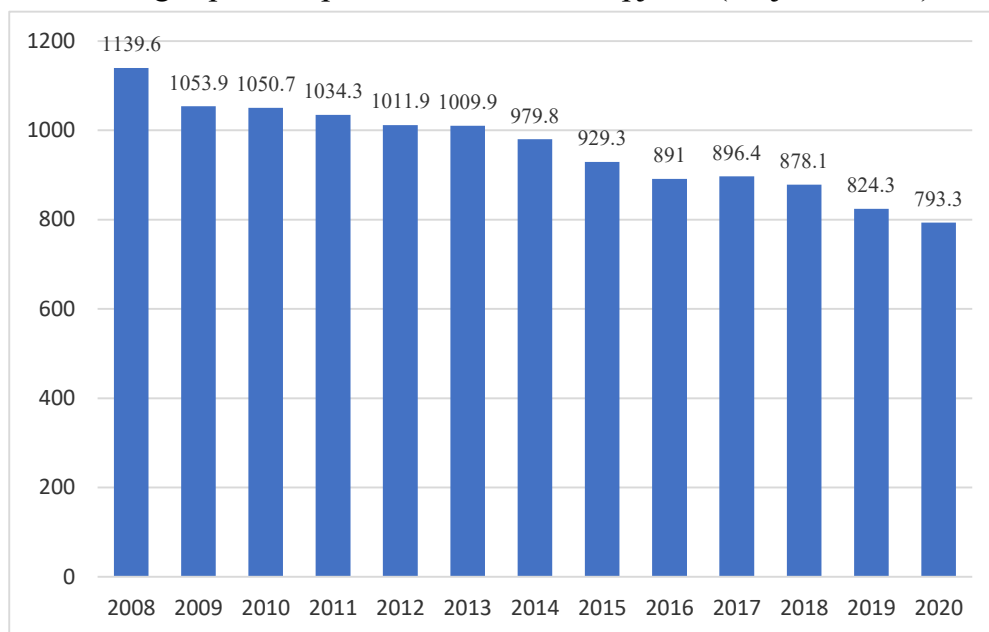
Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā izdevumi pārsniedz ieņēmumus, jo atbilstoši normatīvajam regulējumam naudas līdzekļu uzkrājums gada beigās, kas, pabeidzot 2020. gadu, veido 130,4 miljonus *euro*, tiks novirzīts 2021. gada izdevumiem – 119,5 miljoni *euro*.

Plānojot budžetu, ir paredzēts, ka Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta līdzekļu uzkrājumi arī 2021. gada beigās būs ne mazāk kā 10,9 miljoni *euro*.

Turpmākajos gados Rīgas pilsētas pašvaldības ilgtermiņa saistību vadības stratēģijā noteiktā saistību pamatsummas 100% kritērija (pašvaldības ilgtermiņa finanšu saistību kopējās pamatsummas un pašvaldības budžeta ieņēmumu attiecība) dinamiku noteiks divu pretēju faktoru mijiedarbība. Pirmkārt, turpināsies iepriekš uzņemto Dienvidu tilta būvniecības un finansēšanas saistību atmaksa.

Otrkārt, jaunu saistību uzņemšanās Eiropas Savienības fondu līdzfinansēto un investīciju projektu, t.sk. investīciju projektu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai (saistībā ar Covid-19 izplatību), īstenošanai. Paredzams, ka pašvaldības kopējais ilgtermiņa finanšu parādsaistību (pamatsummu) apjoms, kas 2020. gada beigās veidoja 576 miljonus *euro*, 2021. gada beigās samazināsies līdz 571 miljoniem *euro* jeb 62,3% no plānotajiem budžeta ieņēmumiem. Līdz 2021. gada beigām Rīgas pilsētas pašvaldība būs atmaksājusi jau ap 70% no kopējām Dienvidu tilta būvniecības un finansēšanas saistībām.

Rīgas pilsētas pašvaldības saistību apjoms (miljonos *euro*)

*) *pamatsummas un procenti*

Rīgas domes Finanšu departaments nodrošina saistību portfeļa regulāru uzraudzību un izvērtēšanu, ņemot vērā aktuālo finanšu tirgus situāciju, vērtējot iespējas šo saistību pārfinansēšanai. Veicot pašvaldības ilgtermiņa aizņēmumu portfeļa vadību Rīgas pilsētas pašvaldības aizņēmumu, galvojumu un citu ilgtermiņa saistību vadības stratēģijas 2018.–2022. gadam ietvaros, Rīgas pilsētas pašvaldība 2020. gada beigās pārjaunoja ar Valsts kasi noslēgtos 32 aizdevumu līgumus, kuru pamatsummas atlikums bija 134 miljoni *euro*, noslēdzot vienu jaunu aizdevuma līgumu uz 20 gadiem ar fiksētu likmi visā līguma darbības laikā. Veicot šo darījumu, tika panākta kopējā saistību atmaksas grafika līdzsvarošana, nepaaugstinot vidējo svērto likmi esošajiem aizdevumiem, administratīvā sloga samazināšana, kā arī finanšu resursu atbrīvošanās citu projektu vai iniciatīvu īstenošanai.

Ņemot vērā to, ka pēdējā gada laikā Valsts kases piedāvātās 10 gadu aizdevumu likmes ir samazinājušās, kā arī to, ka mainīgās viena gada likmes jau ilgākā laika periodā ir 0% līmenī un vidēja termiņa prognozes neparedz šo likmju būtisku pieaugumu, 2020. gada beigās tika veikta arī divu 2017. un 2018. gadā noslēgto Mežaparka Lielās estrādes būvniecības finansēšanas projektu aizņēmumu likmes maiņa – no fiksētās likmes uz mainīgo likmi.

Īstenoto pasākumu un pašvaldības kopējo saistību samazināšanās rezultātā Rīgas pilsētas pašvaldības potenciālā aizņemšanās spēja ir būtiski palielinājusies.

Uzlabojusies arī kārtējā gada saistību pamatsummu un procentu maksājumu kritērija izpilde, kas tiek vērtēta kā kārtējā gada saistību maksājumu attiecība pret budžeta ieņēmumiem gadā (bez iemaksām Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā un mērķdotācijām) un nedrīkst pārsniegt 20%. 2021. gadā šī kritērija izpilde paredzama ap 12% līmenī.

Tuvākajos gados projektu īstenošanas un finansēšanas jomā pašvaldību sagaida jauni izaicinājumi saistībā ar Eiropas Savienības nākamā plānošanas perioda no 2021. gada līdz 2027. gadam, Atjaunošanas un noturības mehānisma finansējuma apguvi, kā arī finansējuma piesaisti pilsētas attīstības projektiem valsts līmeņa prioritārā projekta “Rail Baltica” attīstībai.

Rīgas pilsētas pašvaldības finanšu un budžeta politikas stabilitātes apliecinājums ir starptautisko kredītreitinga aģentūru vērtējumi. Kredītreitinga aģentūra “Standard & Poor’s”, izvērtējot pilsētas finanšu un budžeta situāciju, 2020. gada 23. oktobrī saglabāja piešķirto reitingu “A-“ līmeni. Arī kredītreitingu aģentūra “Moody’s Investors Service” 2020. gada 27. novembrī vēlreiz apstiprināja pilsētai iepriekš piešķirto Baa1 reitingu. Neskatoties uz Covid-19 krīzi un tās ietekmi, abas aģentūras pilsētas reitinga nākotnes perspektīvu nemainīja, saglabājot to stabilā līmenī.

Rīgas pilsētas kredītreitinga vēsture

Kredītreitinga piešķiršanas gads	<i>Standard & Poor’s</i> reitings saistībām vietējā un ārvalstu valūtā	<i>Moody’s Investors Service</i> reitings saistībām vietējā un ārvalstu valūtā
1997	BBB-/Positive/A-3	-
1999	BBB/Stable/A-3	-
2001	BBB/Positive/A-3	-
2003	BBB-/Stable/A-3	-
2004	BBB-/Stable/A-3	-
2005	BBB/Stable/A-3	-
2006	BBB/Stable/A-3	A2 Stable
2007	BBB/Stable/A-3	A2 Stable
2008	BBB-/Negative/A-3	A3 Negative
2009	BB/Negative/B	Baa3 Negative
2010	BB/Stable/B	Baa3 Stable
2011	BB+/Stable/B	Baa3 Stable
2012	BBB/ Positive/ A-2	Baa3 Stable
2013	BBB/ Positive/ A-2	Baa3 Positive
2014	BBB+/Stable/A-2	Baa2 Stable
2015	BBB+/Stable/A-2	Baa1 Stable
2016	BBB+/Stable/A-2	Baa1 Stable
2017	BBB+/Stable/A-2	Baa1 Stable
2018	BBB+/Positive/A-2	Baa1 Stable
2019	A-/Stable/A-2	Baa1 Stable
2020	A-/Stable/A-2	Baa1 Stable